

quid videatur petere servitum : gloss.
est not. quod sic, in l. rei appellatione, ff. de
verb. sign.

g. *Dannum*. Damnum presumitur in
dubio datum à proximioribus, & vici-
nioribus. *text. est not. in l. i. in pr. ff. ad*
Sylla de fundo instruendo, leg. si ita ref.
in fin. ff. loc. l. dominus hororum, &
non apparente malefactore tenetur
ipsi. Digest. de incen. ruin. & naufragi.
ne quid naufr. vide Jaco. de Aret. in
auth. nulli iudi. § quia utro

h. *Possessio*. Possessio violenta non
relevat possessorum ab onere probandi.
C. de probat. l. ff. vis & ibi per Bart &
Innoc. in cap. 2. exira de serv. non
ordin.

i. *Negator*. Si in judicio deducatur
quis habeat necesse probare, vide gl.
Dig. de oper. nov. nun. l. si prius Dig. de
tit. acutus que pr. l. i. § loc. interdictum.
Ray. sed qualiter in negotiora proba-
tur de jure suo, in tit. cod. quod per
vicinos qui proprie stant, ut dicit gl. in
d. i. § loc. interdictum. Bald.

k. *De negatoria*. Dic ut per Bart. in c.
cum Ecclesia Sacerdotia, de caus. poss. &
proprietate per Dyn. Inst. de adl. sequ.

l. *De negativa*. Negativa quomodo
sit probanda, vide Corn. i. vol. confil.
100. Et probatio negativæ videtur
impossibilis, si non est coartata loco,
& tempore, in 2. vol. confil. 43. Et ne-
gativa est probanda per cum qui se
fundat in ea, vide in 4. vol. confil. 87. &
vide Alex. 3. vol. confil. 136.

m. *Rescives*. Quid si rescire, tex. est
melior, quam sit in iure, ff. de riv. l. i.
§ deinde aut preter rescire. Bal.

n. *In rebus corporalibus*. An in cor-
poralibus requiratur animus & cor-
pus, id est voluntas, & factum: nam
incorporal facta possidentur, ff. de
serv. sub. pred. l. servitum que in super-
ficie in fin. principij. Ita notat Innoc.

in capitulo de ref. spol. unde omnia
incorporalia juris intellectum habent
quia jura sunt. Sed quedam inherenter
rebus corporalibus, ut jurisdictio, quæ
adhaeret territorio, ut C. ubi, & apud
quos l. fin.

CAPUT II.

De Servitutibus actus.

1. *Altius est jus agendi, vel iumentum, vel vehiculum.*
2. *Altum qui habet, an iter quoque habere dicatur.*
3. *Altus & iter in quo differant, & convenient.*
4. *Iter qui habet instrumenta agrorum ducere negat: sed quod altum habet sic.*
5. *Altus & via in quo differant.*
6. *Altus latitudo quanta esse debet.*
7. *Servitus altus si tam angusto loco concessa fuerit, ut neque vehiculum, neque iumentum per locum perducii posse, an altus vel iter esse dicatur.*
8. *Altus serv. in fundo habens, an per quamlibet e, in partem serv. altus nisi possit, & aliquando per viam, aliquando per aliam.*
9. *Altus electio ad quem spectat quando sine alia loci determinatione constituantur, an scilicet ad constituentem, & ejus heredem, an illi, eni altus servitus constituta fuerit.*
10. *Altum per certum locum si quisquam alius cessit, an possit posse pluribus per eundem locum altum edere.*
11. *Altus uno si debetur: ut vehiculus triana generum meretur: & alio genere usus fuerit: ut quia superfluum egerit: an per hoc ipsam servitutem amserit.*

12. *Altus*

12. *Altus servitutem si fundus debet, & vi fluminis ponit occupatus sit: & posse alienio restituuntur: an servitus amisa in primum statum restituatur.*
13. *Altus servu inueni locus debens si quis inauditus fuerit: an dominus fundi pati teneatur, quod possit ille cui servitus debetur in alia parte fundi agere.*

1. *D*e secunda * servitute rustica, que adiutor dicitur, nunc est eviden-
dum. Actus est jus agendi, vel iumentum, vel vehiculum, l. l. §. altus, ff. de serv. rust. pred. & §. actus. Inst. eo. & intelligi agendi, ducenti ad manus, vel ante se, vel subtus se, ut notat gl. in dict. *juribus*, ita quod iter habet, etiam habet: qui actum habet, & iter habet; coequi utri potest sine iumento, ut ibidem dicitur. Sed contra hoc ultimum opponuntur, & videtur quod in eo ille qui actum habet, iter non habet: quia iter & actus sunt diversæ & separatae servitutes, ut patet ex carum distinctione, ut leg. loci corpus, §. i. ff. de serv. sec. d. & una potest esse linea alia, ut ibi: nec una inest in alia: ut leg. i. ff. de adl. leg. & adeo sunt diversæ ita servitutes, iter, & actus, ut si primo pejij iter, & succubui, nihilominus actum potest potest: ut l. si paret, §. si quis iter, ff. de except. rei jud. & notat. gloss. in d. §. i. Nec etiam ille, qui habet actum, potest habere servitutem itineris: quia tunc habetur duas servitutes: & una dempta, altera remanet: leg. si ades mea, in princip. Digest. de serv. urb. pred. Quod tamen lex negat, quia admittit itinere ubi debetur actus, nihil amittitur, ff. de adl. l. i. ad hoc ref. ondeo secundum gloss. in d. l. quod iter unum est, quod est

servitus, aliud quod non est servitus, sed quedam commoditas, que inest in servitute actus.

Si * queritur de isto secundo itine-
re, scilicet quantum ad commoditatem,

& non quantum ad servitutem: & tunc

qui actum habet, iter habet: ut not. gloss.

in l. i. §. altus ff. de serv. rust. pred. & Inst.

ed. §. altus, & in dict. l. loci corpus, §. i.

ff. serv. vend. & in d. l. ff. de adl. le. &

non potest, secundum, gloss. ibi, ista com-
moditas separari ab actu, & potest esse

ratio, quia ita commoditas itineris di-
citur esse pars integralis ad actum: quia

ex commoditate itineris, & agendi con-
stituitur actus: ut leg. si pupilli,

§. qui actus, ff. de oper. nov. nun. se-
cundum gloss. in l. i. nunc. §. si quis

iter, ff. de exec. rei, & ita not. Bart. in

l. qui nomen. ad ff. ff. de verb. oblit. dicit

tamen gloss. in d. l. loci corpus, quod

etiam quod commodum potest esse

unum indubitanter sine alio, ut quia sic

in constituta servitute sit actum, ut

solus tantum iter, vel cum socio, vel

cum equo, vel vehicule tantum. Pro

hoc text. in l. servit. §. modum, in princ.

ff. de servit. Si vero loquimur de pri-
mam itinerem, quod est servitus, & itud

non continetur sub servitute actus:

imo tunc sunt duas diversæ servitu-
tes, & partes separatae, ita loquuntur

contraria.

Vidimus divisionem servitutis a-

etus, nunc secundo loco declare-
mus in quo differant, & conven-
tient actus, & iter. Et breviter in

hoc differunt. Nam iter est quo quis

pedes, vel equus committat potest:

Actus vero, ubi etiam armenta tra-
here, & vehiculum ducere licet: ut

leg. iter. ff. de serv. rust. pred. & expo-
ne armenta, ut sunt boves: ut leg.

boves, in princip. de verb. sign. & leg.

servitus legitiss. §. armento ff. de leg. i.

Kk Sed

Sed alias habet in littera armamenta & gl. ibi, exponit, 1. instrumenta agrorum,

Unde ex hoc non quod qui haberet iter: non potest ducere instrumenta agrorum, sed si haberet actum sic, & intellige trahendo ipsa instrumenta per terram, alias non haberet dubium, immo dum loquitur ibi de actu, dicit, & armens, nihil operatur: contra l. si quando, de leg. i. cum sim. Item est alia differentia, quia qui haberet iter non potest plaustrum seu vehiculum ducere, vel jumentum atere, vel post se. Sed ille qui haberet actum, donec potest, l. qui sella, in princ. ff. de serv. ruf. & probatur in l. §. eod. ruf. & inscr. eod. §. 1. & intellige de jumentis, & armenis, immo ille qui haberet actum, nedum potest secum ducere boves: sed etiam equos, & c. quas, aut mulos oneratos, secundum Dom. Paul. in d. l. inter actum in fin. Conveniens autem in hoc iter, & actus, quia qui haberet iter, vel actum non potest trahere lapidem, aut tignum per terram, nec in ea haftam rockam ferre licet: quia neque eundi, neque agendi gratia id faceret, & possent fructus ladi: ut d. l. qui sella, in pr. & ideo licet possibile sit, quod suum non laedant, inferte tamen haftam rectam non possum: quia inspicitur quod evenire potest: ut not. gloss. Secus est in illo qui haberet servitatem via, quia & trahendi lapidem, aut tignum, & rectam haftam ferendis, non habet si modo fructus non laudat: ut d. l. qui sella, §. 1. potest tam modus adiungere in servitatem actus, para quo generis vehiculi agatur, vel non agatur, veluti cum equo duntaxat vel ut certum pondus veherat, vel certa res portetur: ut l. servitantes, §. modum, ff. de servit. l. si cui in prin-

cip. ff. quemadmodum servitus amittitur.
Quæ autem sic differentia inter actum & viam, vide per gloss. inscr. de servit. §. via, & in l. 1. §. 1. ff. de serv. ruf. pred. & dicetur in tit. sequenti circa princip.

Tertio videamus, * quanta latitudo & actus esse debeat, & dicendum est, Aut latitudo non est demonstrata: quia de ea nihil est dictum, & tunc arbitrio judicis statuenda est, ut l. certo generi, §. latitudo ff. de serv. ruf. pred. ex quo parat quod latitudo actus non designata, designatur per judicem, non per l. quod fecit est in via, in l. via latitudo, ead. titula que dicam in seq. tit. circa princ. Quibus adde quæ dixi supra tit. proximam vers. item quare quanta debet esse latitudo itine, & versicul. precedenti.

Sed * qui si tam angusti loci demonstratione facta, servitus actus concisa est, ut neque vehiculum neque jumentum per illum locum perducere possit, an erit actus, vel iter, videtur quod non sit iter, quia illud non sicut concessum. Item nec actus, quia contra naturam illius servitutis, ut l. iter actus, ff. de serv. ruf. pred. Unde dicitur illud, Quod potius nolui, quod volui implere nequivit, ut l. multum interest Cod. si quis alte, vel fibi: & in c. cum super Abbatia, extra, de officio deleg. cum sim, dic quod haberet iter, & non actus, ut est causa in l. si tam angust. ff. de serv. de quo dic ut ibi per Dd. & plenius in tit. de serv. via & in tit. sequenti.

Quarto * principaliter quarto, an habens servitatem actus in fundo, possit agere, id est, uti servitute actus per quamlibet ejus partem, & aliquando per unam, aliquando per aliam? dic ut habetur in l. si certo generi, §. si totus, ff. de serv. ruf. pred. ut plenius dixi: in tit. precedenti, verso quero nunquid

nunquid habens servitum itineris.

Item ad quem ipse est electio actus, quando sine illa loci determinatione coabitur, an ad constituentem & ejus haedem, an illi cui servitus actus est constituta? Vide quæ dixi in pred. lib. 9. q. prin. in tit. precedenti, vel sic, quo etiam quid si legatum.

Quinto quinto, quid si per * certum locum quis actum alius celerit, an possit postea, vel pluribus per eandem locum actum cedere? Sic regulariter quod sic: per l. qui per certum, Digestis comm. pred. & perl. 2. §. 1. ff. de serv. ruf. pred. l. lucio Dig. de aqua. quod & ast. quod declarat, ut dixi in tit. precedenti, versiculo quo circu predicta.

Quarto* sexto, circa amissionem servitutis actus: uni actus debebatur, ut vehiculis trium generum uteretur: & alio generi fuit usus, vel si amplius quam licuerit, verebit: vel si latiore actu usus sit: aut si plura jumenta egreditur, quam licuerit: an per hoc servitatem amiserit? Sic quod non, & idem in similibus, in quibus quis plus facit, quam si licuit: non tamen propter hoc ei plus conceditur, quam pactum est in servitute habere: ut l. si cui in prin. ff. quemadmodum servit. amitt. Item si fundus debet servitatem actus, & pons vi fluminis occupatus est, & postea alluvione restitutus: an servitus amissa in pristinum statum restituatur? Vide l. loci corpus in prin. ff. de servit. vendicetur, & quod late scripti in tit. precedent. versicul. item nota, quod si fundus.

Item locus * debens servitatem actus, est aquis inundatus: an tenetur dominus fundi pati, quod possit ille cui servitus debetur, agere in alia parte fundi? Vide quod plene scripti in servitute precedenti, vers. sed quid

ſlocus debens servitum. Cetera circa istam materiam, vide quæ dixi in tit. precedenti, quia multa contraria sunt inter iter, & actum, ut ibi patet potest, & vide etiam quæ dicuntur in tit. seq. ubi plura quæ dicuntur de via, convenienter huic servituti.

C A P U T III.

De Servitute viae.

1. Via est jus eundi, agendi, & ambulandi.

2. Via, & actus an inter se differant.

3. Strata quid propriæ sit.

4. Via latitudo quanam sit, quando via servitus promissa fuerit.

5. Pedis mensura quanam sit.

6. Via, vel strata latitudo, in qua servitus non debetur, quanam sit.

7. Servitus una vel plures quando dicatur, & quomodo cognoscatur,

8. Fundorum dominantium ad plurimatrem plures servitentes resultant, etiam si unus tantum fundus pluribus serviat.

9. Servitus una, vel plures si cognoscantur, quæ utilitas resulteret.

10. Via caput, & finis, & medium, & latere quo in loco esse dicantur.

11. Edificium juxta plateam auctoritate publica si destruatur, an platea amplietur, & utrum via juxta illud edificium destruatur definit esse, & incipiat esse platea, an via remanset sicut erat primo.

12. Statuum si dilacereris, quod in platea prælia duplicetur: ubi platea sit, & insipiat.

13. Via media quæ dicatur.

14. Via caput quantum sparium occupet, quantum pes, seu finis, & quantum medium.